

Н. Н. Коцан – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри країнознавства і міжнародних відносин Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;
В. Ю. Коцан – молодший науковий співробітник держбюджетної теми Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Сучасний рівень імміграції в Україну

Роботу виконано на кафедрі країнознавства і міжнародних відносин СНУ ім. Лесі Українки

Вивчено кількість іммігрантів в Україні та встановлено їх частку в загальній кількості населення; досліджено національний склад іммігрантів. Вивчено проблемні сторони імміграції в Україні загалом, а зокрема процеси нелегальної імміграції.

Ключові слова: імміграція, іммігрант, легальна імміграція, нелегальна імміграція, Україна.

Kotsan N. N., Kotsan V. Y. The Current State of Ukraine Immigration. The number of immigrants in Ukraine and their share of the total number of population are studied; the ethnic composition of immigrants is analyzed. The problematic issues of immigration in Ukraine in general, and in particular the illegal immigration are researched.

Key words: immigration, immigrant, legal immigration, illegal immigration, Ukraine.

Міграційна ситуація, яка склалася в Європі в останні півстоліття, свідчить про постійне зростання імміграційних переміщень населення та збільшення кількості іммігрантів на ринках праці приймаючих країн. З одного боку, використання праці іммігрантів може бути використаним для подолання дефіциту трудових ресурсів і соціально-економічного зростання, а, з іншого боку, – посилення масштабів міжнародних міграцій, у тому числі й нелегальних, впливає на посилення процесів мігрантофобії й ксенофобії в суспільствах країн прийому мігрантів, посилення політизації міграційних проблем. Україна поки що не стикнулася з проблемами зростання імміграційних потоків, але розглядається нелегальними мігрантами як транзитна держава на шляху до країн ЄС. Тому актуальною проблемою є дослідження сучасного рівня імміграції в Україну.

Метою дослідження є сучасний рівень імміграції в Україну. Для досягнення мети було поставлено низку завдань: вивчити кількість іммігрантів в Україні та встановити їх частку в загальній кількості населення; дослідити національний склад іммігрантів; проаналізувати міграційну привабливість України для іммігрантів; вивчити проблемні сторони імміграції в Україну загалом, а зокрема процеси нелегальної імміграції.

Сьогодні в Україні постійно проживає близько 253 тис. осіб із більше, ніж 150 країн світу, що становлять тільки 0,54 % усього населення України. За міжнародними стандартами, критична питома вага іммігрантів по відношенню до загальної чисельності населення перебуває в межах 10 %. Найбільша кількість іммігрантів в Україні є громадянами країн колишнього Радянського Союзу, які зберегли родинні та територіальні стосунки з громадянами України (більше 80 % іммігрантів). Крім цього, в Україні постійно проживають громадяни таких країн, як В'єтнам – 3645 осіб, Ізраїль – 1330, Сирія – 1388, Польща – 745, Болгарія – 571 особа та інші. На кінець 2014 р. в Україні проживало 2534 офіційно визнаних біженців і 479 осіб, які потребують додаткового захисту, з них 575 дітей у складі сім'ї та 35 дітей

розлучених із сім'єю [3]. Зазначимо, що Україна не є привабливою для легальних іммігрантів. Натомість відбувається зростання загального тиску нелегальної міграції.

Процеси нелегальної міграції в 2014 р. характеризувались активізацією каналів переправлення громадян Афганістану (за незаконне перетинання кордону затримано в 2013 р. – 160 осіб, у 2014 р. – 227 осіб), Сирії (затримано в 2013 р. – 40 осіб, у 2014 р. – 140 осіб), В'єтнаму (затримано в 2013 р. – 18 осіб, у 2014 р. – 42 особи) й Молдови (затримано в 2013 р. – 137 осіб, у 2014 р. – 179 осіб). Найбільш активним нелегальним каналом і далі залишається українсько-словацька ділянка кордону. Разом із тим, слід відзначити переорієнтацію каналів і значну активізацію нелегальної міграції на кордоні з Угорщиною (у 2013 р. затримано 35 осіб, у 2014 р. – 136 осіб) і Молдовою (у 2013 р. затримано 122 особи, у 2014 р. – 185 осіб). Характерним є також зростання активності нелегальних мігрантів-громадян Сирії на українсько-польській ділянці кордону (затримано 34 особи) [4].

Загалом процеси нелегальної міграції впродовж останніх років характеризувалися такими тенденціями:

- продовженням спроб переправлення нелегальних мігрантів із країн Африки та країн пострадянського простору поза пунктами пропуску, у тому числі з неповнолітніми дітьми;

- активністю «сирійського» каналу з використанням чужих і підроблених документів на маршрутах міжнародного сполучення;

- поновленням нелегальної міграції громадян Афганістану на каналах авіаційного сполучення за підробленими паспортами Великобританії;

- налагодженням каналів переправлення чисельних груп нелегальних мігрантів;
- спробами порушення кордону з приховуванням у вантажних транспортних засобах;

- подальшим функціонуванням каналів торгівлі людьми.

Основними схемами прибуття потенційних нелегальних мігрантів в Україну залишаються:

- використання громадянами країн Південно-Східної Азії та країн Африканського континенту підроблених паспортних документів, віз країн ЄС і дозволів на проживання в країнах Європи на транзитному напрямку;

- використання вихідцями з країн Африки й Азії чужих національних (своїх співвітчизників) паспортів;

- використання підроблених дозволів на постійне (тимчасове) проживання в Україні та відміток Держприкордонслужби невстановленого зразка з метою подальшої легалізації на території України;

- організація злочинними угрупованнями схем нелегальної міграції в Україну шляхом виготовлення підроблених запрошень державних навчальних закладів, туристичних фірм, приватних і державних підприємств, а також підставних фізичних осіб.

Все зазначене вище дає підстави стверджувати, що Україна є привабливою як країна-транзитер для іммігрантів із країн третього світу на шляху до високорозвинених країн Європи, що, у свою чергу, сприяє зростанню нелегальних міграційних потоків до нашої держави.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Імміграція в Україну поки що не досягла критичних розмірів, проте уваги потребує моніторинг імміграційних переміщень населення та вироблення дієвих механізмів недопущення й запобігання транзиту нелегальних мігрантів через Україну до країн ЄС. Перспективи подальших досліджень імміграцій в Україну мають стосуватися оцінки впливу іммігрантів на внутрішньополітичну та суспільно-економічну ситуацію в нашій державі.

Джерела та література

1. Інформаційний портал державної міграційної служби України [Електронний ресурс].
– Режим доступу : <http://dmsu.gov.ua/novyny/novyny - dms - ukrainy/1842 - provedeno - prezentatsiyu - migratsijnogo - profilyu - ukrajini>
2. Інформаційний портал державної міграційної служби України [Електронний ресурс].
– Режим доступу : <http://dmsu.gov.ua/posluhy/dokumentuvannya-inozemtsiv/760-otrymannia-dozvolu-na-immihratsiiu>
3. Інформаційний портал державної міграційної служби України [Електронний ресурс].
– Режим доступу : http://dmsu.gov.ua/images/files/pr_2014_1.pdf
4. Малиновська О. А. Міграційна ситуація та міграційна політика в Україні / О. А. Малиновська. – К. : Нац. ін-т стратегічних досліджень, 1997. – 68 с.
5. Урядовий портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=244813273.